

FAQ-aardgas inkoop Twentse gemeenten

- *Waarom kopen gemeenten samen energie in?*

Sinds 2005 werken Twentse gemeenten samen om gezamenlijk energie in te kopen via een Europese aanbesteding. Gemeenten bundelen hun kennis en expertise, wat veel efficiënter en goedkoper is dan wanneer iedere gemeente afzonderlijk de inkoop moeten regelen.

- *Waarom moet de energie via een Europese aanbesteding verlopen?*

Overheidsorganisaties moeten zich aan de Aanbestedingswet houden waardoor overheden integer inkopen om oneerlijke concurrentie te voorkomen. Boven € 215.000 exclusief btw moet er Europees worden aanbesteed waarbij elke Europese aanbieder die voldoet aan de gestelde eisen kan meedingen naar de opdracht. De energie die Twentse gemeenten gezamenlijk verbruiken ligt boven die grens.

- *Hoe duurzaam is de energie die Twentse gemeenten gebruiken?*

Elf Twentse gemeenten en Bedrijfsvoeringorganisatie Noaberkracht kopen sinds 2020 hun elektriciteit in bij Twence. Die wordt 100% duurzaam opgewekt, via het zonnenveld naast Twence. Omdat Twentse gemeenten aandeelhouder zijn van Twence en daardoor zeggenschap hebben, kon de elektriciteit dit via een quasi-inhouse investering. Daardoor hoefde er voor de duurzame elektriciteit geen Europese aanbesteding worden gestart. Voor de administratieve afhandeling van deze inkoop is een leverancier Europees aanbesteed.

Het aardgas dat gemeenten gebruiken is CO₂ gecompenseerd. Dat wilden ze via Twence verduurzamen door het groengas dat Twence opwekt. Dat kan door certificaten te kopen die ook wel garantie van oorsprong (GVO) heten. Twence wakte in 2020 echter nog geen groengas op via de mestvergister in Zenderen, waardoor het ook geen optie was om aardgas te leveren aan de Twentse gemeenten. Afspraak was dat Twence pas in 2023 op zijn vroegst groengas kan leveren. Enschede, Hof van Twente en Losser hebben dan ook besloten om vanaf 2023 hun aardgas contract niet meer te verlengen.

- *Waarom hebben gemeenten in de tussenliggende periode een contract met Gazprom gesloten?*

Voor de tussenliggende periode is er in 2019 een transparant en zorgvuldig aanbestedingsproces doorlopen dat voldeed de juridische regels van de Aanbestedingswet. Gazprom, een energiebedrijf dat gevestigd is in Den Bosch, heeft hierop ingeschreven en de gunning gewonnen. Gazprom voldeed als Nederlandse energieleverancier aan alle gestelde eisen.

- *Wanneer en welke Twentse gemeenten zijn gestart met een nieuwe aanbesteding van een aardgasleverancier?*

Al in januari 2022 hebben colleges van alle Twentse colleges een besluit genomen om samen een Europese aanbesteding te starten voor de levering van CO₂ gecompenseerd aardgas met de mogelijkheid om het aardgas te verduurzamen via Twence via van levering van GVO's.

- Enschede, Losser en Hof van Twente vanaf 1-1-23
- de overige gemeenten vanaf 1-1-2025

Vanaf 2022 wekt Twence groengas op via mestvergisting en kunnen ze beperkte GVO's aan gemeente Enschede, Hof van Twente en Losser leveren. Vanaf 2025 kunnen ze alle gemeenten groengas GVO's leveren als gemeenten hun aardgasverbruik willen verduurzamen.

- *Waarom hebben gemeenten bij de inval van Rusland in de Oekraïne de contacten met Gazprom niet gelijk opgezegd?*

Vanwege de Russische invasie in de Oekraïne heeft de werkgroep 'energie inkoop' de mogelijkheden verkend om de energiecontracten met Gazprom voortijdig te ontbinden. Hierover is Contact met de Vereniging Nederlandse Gemeenten en andere decentrale overheden om de kennis te bundelen. Er is gezamenlijk onderzocht wat de consequenties zijn. Uitkomst was dat onder voorwaarden het juridisch mogelijk is om de contracten te ontbinden, maar dat Gazprom mogelijk wel schadeloos gesteld moet worden. En ook wordt daarmee het Russische gas niet van de Nederlandse markt geweerd. De gasvolumes die gemeenten al hadden vastgelegd zouden dan vrijkomen en duurder verkocht kunnen worden door Gazprom. Dat zou juist een averechts effect hebben, omdat Gazprom die volumes weer duurder kan verkopen.

- *Waarom moeten gemeenten nu vanaf 10 oktober hun aardgascontract met Gazprom toch beëindigen?*

Met het afgeven van het vijfde sanctiepakket door de Europese Raad op 8 april is er een verbod gekomen dat Russische entiteiten overheidsopdrachten uit de EU krijgen. Hierbij gaat het ook om het opzeggen van een lopend contract met een Russische onderneming of wat er wordt gedaan voor de leveringszekerheid. Voor het ontbinden van contracten kan er ook geen boete worden opgelegd. Lopende contracten met Russische entiteiten moeten op 10 oktober zijn opgezegd. Als dat niet lukt is er de mogelijkheid om ontheffing aan te vragen, maar dat ontslaat overheidsorganisaties niet van de verplichting om de contracten zo snel mogelijk op te zeggen.

- *Hoeveel Russisch aardgas wordt in Nederland verbruikt?*

Van al het aardgas dat er in Nederland wordt verbruikt komt ongeveer 15% uit Rusland.

- *Waarom moeten overheidsorganisaties nu toch de aardgascontracten beëindigen met Gazprom van minister Jetten?*

Op 8 april heeft de Raad van Europa boven op de sancties tegen Rusland een vijfde sanctiepakket opgelegd om maatregelen te nemen tegen Rusland en Poetins regime vanwege de brute agressie tegen Oekraïne en de Oekraïense bevolking. Overheidsorganisaties mogen geen nieuwe opdrachten aan Russische partijen te gunnen. Ook moeten alle lopende contracten met Russische partijen vóór 10 oktober 2022 worden beëindigd.

- *Kan Gazprom alsnog om een schadeclaimvragen?*

Normaal gesproken zou het opzeggen van een lopend contract door een van de partijen leiden tot een boete of verplichting tot het betalen van schadevergoeding. Met het vijfde sanctiepakket is bepaald (artikel 11 van Verordening 833/2014) dat overheden die contracten voor energie met Russische leveranciers beëindigen wegens het nakomen van de sanctieverplichtingen. Daardoor zijn ze beschermd tegen dergelijke boetebedingen. Hiervoor is het wel nodig dat de contracten expliciet beëindigd worden met het doel om uitvoering te geven aan de sancties.

- *Waarom zeggen andere Europese landen de contracten van Gazprom niet op?*

Duitsland heeft in het voorjaar van 2022 de zeggenschap overgenomen van Gazprom Duitsland, het moederbedrijf van Gazprom Nederland, om aardgaslevering te garanderen. Ondanks dat Duitsland veel heeft geïnvesteerd in Gazprom Duitsland nog steeds in handen van Russische aandeelhouders en kunnen de winsten alsnog naar Rusland vloeien. Er is binnen de EU verschil van mening ontstaan of Gazprom Nederland wel of niet onder het sanctiepakket valt. De mening van het ministerie is dat het wel onder het sanctiepakket valt.

- *Kunnen de overheidsorganisaties een nieuwe leverancier vinden?*

Er is, mede door de oorlog in Oekraïne is de aardgas markt heel onzeker. Ondanks dat gaslevering door Russische (nog) niet onder de huidige sanctiepakketten vallen, is het wel onzeker of Rusland aardgas zal blijven leveren. Levering vanuit Noord stream 1 is stopgezet vanwege onderhoud en de levering van Noord stream 2 is recent ook stil gelegd onderhoud volgens Rusland. Daardoor is aardgaslevering niet gegarandeerd en is het lastig om een leverancier te vinden.

- *Wat zijn de financiële consequenties voor gemeenten?*

Net als iedereen die een nieuw aardgascontract moet sluiten worden gemeenten geconfronteerd met een grote prijsstijging. Hoeveel is nu nog niet te zeggen.

- *Hoe is de prijs voor aardgaslevering aan gemeenten opgebouwd?*

Met de aanbesteding hebben de 11 Twentse gemeenten onderhandeld over het vastleggen van de benodigde volumes aardgas die ze de komende 4 jaar verwachten nodig te hebben. Hiervoor moet een contract gesloten worden. Het opslaan van die volumes wordt aan de gemeente doorgerekend. De prijs voor de aardgas die werkelijk wordt geleverd moet nog worden vastgelegd voor kwartaal vier zodra de contracten getekend zijn.

- *Waarom is er zoveel onzekerheid of de contracten met Gazprom al dan niet beëindigd moeten worden?*

De uitzending van Nieuwsuur leidde onlangs tot opschudding omdat Europese landen op verschillende wijze omgaan met de contracten met Gazprom die inmiddels door is gegaan onder de naam van SEFE Energy Limited en vijf hun contracten continueren. Naar aanleiding van deze uitzending zijn er veel Kamervragen gesteld. Via persoonlijk contact met de minister hoorden wij de hij steun van de ministerraad heeft voor de koers die wordt gevolgd.

- *Vrijdag 2 september kwam in het nieuws dat de Twentse gemeenten de aardgaslevering aan Vattenfall heeft gegund, terwijl de minister dinsdag 6 september een brief aan de Tweede Kamer stuurde dat hij gemeenten die om ontheffing vragen tot 1 januari 2023 de ruimte biedt om een andere aardgasleverancier te vinden en de contracten met SEFE te beëindigen. Was dat niet te voorzien toen de gunning aan Vattenfall werd gedaan?*

Er is zowel ambtelijk contact geweest met ambtenaren van EZK als bestuurlijk met minister Jetten om de verifiëren of er een koerswijziging te verwachten valt. Ook is er een brief gestuurd naar minister Jetten met het verzoek om bij een wijziging van de koers contact op te nemen om energiekosten verhoging te voorkomen voor de 11 Twentse gemeenten en deelnemende partijen. Zelfs op de dag van gunning is er nog contact geweest met het ministerie. Het antwoord was van de minister was dat er geen koerswijziging is te verwachten. De brief van de minister heeft ons dan ook ten zeerste overvallen.

- *Komen de 11 Twentse gemeenten voor compensatie in aanmerking*

Uit de contacten met het ministerie krijgen wij niet de indruk dat het ministerie met een compensatie komt. Echter een ingeschakelde advocaat vindt de handelswijze van het ministerie onzorgvuldig en wijst op de mogelijkheid om de schade die wij daardoor geleden hebben op het ministerie te verhalen.

- *Waarom is de wethouder van Losser bestuurlijk trekker?*

De verschillende regionale portefeuilles worden verdeeld onder de bestuurders van de 14 Twentse gemeenten. De portefeuille energie inkoop is al begin 2018 bij de wethouder van Losser belegd. Na diens vertrek is de portefeuille overgedragen aan zijn opvolger en de wethouder van Oldenzaal.

- *Hebben de raden van de deelnemende gemeenten zeggenschap over de energieleverancier?*

Nee, dit is een bedrijfsvoeringstaak. Afhankelijk van de afspraken met college van B&W is dit verantwoordelijkheid van het college of de gemeentesecretaris.

Verder moet er voor energie inkoop een Europees aanbestedingsproces worden doorlopen wat een juridisch proces is. De keuze voor een leverancier wordt dan ook bepaald op basis van de afweging of die voldoet aan de vereisten zoals beschreven in het bestek.

Aangezien de aanbesteding voor aardgaslevering een dynamisch proces is vanwege verschillende onzekerheden, wordt de FAQ regelmatig aangevuld en met u gedeeld.